

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta (HE 236/2021 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan, hallintovaliokuntaan ja lakivaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 236/2021 vp) täydentämisestä (HE 323/2022 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- lakivaliokunta LaVL 7/2022 vp
- perustuslakivaliokunta PeVL 21/2022 vp
- hallintovaliokunta HaVL 11/2022 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Maarit Pihkala, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Virpi Koivu, oikeusministeriö
- tiiminvetäjä Pia Sarivaara, ulkoministeriö
- finanssineuvos, yksikön päällikkö Jaana Vehmaskoski, valtiovarainministeriö
- johtava lakimies Jonna Ekström, Finanssivalvonta
- apulaistietosuoja-valtuutettu Jari Råman, Tietosuojavaltuutetun toimisto
- rahanpesun selvittelykeskuksen päällikkö Jaakko Christensen, keskusrikospoliisi
- ylitarkastaja Asta Mykkänen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

- tulliylitarkastaja Juha Vilkkö, Tulli
- johtava asiantuntija Taito von Konow, Verohallinto
- johtava asiantuntija Markku Rajamäki, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- johtava asiantuntija Mika Linna, Finanssiala ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- opetus- ja kulttuuriministeriö
- Suomen Pankki
- Rahanpesun selvittelykeskus
- Keskuskauppakamari
- Monikulttuurijärjestöjen yhteistyöverkosto Moniheli ry
- Suomalaiset kehitysjärjestöt - Finnish Development NGOs Fingo ry
- Suomen Asianajajaliitto
- Suomen Yrittäjät ry

HALLITUKSEN ESITYS

HE 236/2021 vp

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lakia sekä finanssivalvonnasta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on korjata rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuja puutteita sekä yhteen sovittaa sääntely OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän suositusten kanssa. Lakeja muutettaisiin lisäksi myös kansallisista lainmuutostarpeista johtuen.

Esityksessä muun muassa tarkennetaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain soveltamisalaa, korjataan, täsmennetään ja täydennetään lain määritelmiä sekä yhtenäistään laissa käytettyjä käsitteitä. Esityksessä myös täydennetään lakien asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteita huomioiden muun muassa varojen jäädyttämiseen ja luovutuskieltoon liittyvät muusta lainsäädännöstä tulevat velvoitteet.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2022. Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohdtaa, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 13 §:ä koskevat muutokset ehdotetaan kuitenkin tuleviksi voimaan vasta 1.4.2023.

HE 323/2022 vp

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä laeiksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta (HE 236/2021 vp).

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Esityksessä ehdotetaan, että edellä mainittuun hallituksen esitykseen tehdään välttämättömät muutokset ja täydennykset. Ehdotukset koskevat pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista ja hallinnollisia seuraamuksia koskevia säännöksiä.

Esityksen tavoitteena on selkeyttää pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista koskevaa säännöstä siten, että se olisi tarkkarajaisempi ja täsmällisempi sekä ilmoitusvelvoitteiden että valvojien toimivaltuuksien osalta. Hallinnollisia seuraamuksia koskevien ehdotusten tavoitteena on yhtenäistää rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain ja Finanssivalvonnasta annetun lain seuraamussäännöksiä sekä korjata hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisessa ilmennyt epä johdonmukaisuus.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2023. Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohtaa, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 13 §:ä koskevat muutokset ehdotetaan kuitenkin tuleviksi voimaan vasta 1.3.2024.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Ehdotuksen tausta ja tavoitteet

Hallituksen esityksen HE 236/2021 vp ja sitä täydentävän hallituksen esityksen HE 323/2022 vp tavoitteena on korjata rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan direktiivin kansallisessa täytäntöönpanossa havaittuja puutteita sekä saattaa kansallinen lainsäädäntö vastamaan OECD:n alaisen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen vastaisen toimintaryhmän ((Financial Action Task Force, jäljempänä FATF) suosituksia. Lisäksi lainsäädäntöön ehdotetaan kansallisista tarpeista johtuvia muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (jäljempänä rahanpesulaki) sekä finanssivalvonnasta annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain soveltamisalaa sekä korjauksia, täydennyksiä ja täsmennyksiä lain määritelmiin. Lisäksi lakiin sisältyviä asiakkaan tuntemista koskevia velvoitteita ehdotetaan täydennettäväksi muun muassa pakotesäätelyyn ja jäädyttämispäätöksiin liittyvien velvoitteiden sekä poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä koskevien säännösten osalta. Ehdotus sisältää myös tarkennuksia rahanpesulain nojalla tehtäviä tarkastuksia ja hallinnollisia seuraamuksia koskeviin säännöksiin. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi asianajajayhdistyksen rikosoikeudellisesta virkavastuusta.

Esitys sisältää perustuslain näkökulmasta merkityksellisiä ehdotuksia. Näitä ovat erityisesti ehdotetut tarkastuksia koskevat säännökset, säännökset rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittelystä sekä kysymys rahanpesulain mukaisia tarkastuksia ja valvontatehtäviä asianajajayhdistyksen nimissä hoitavan henkilön rikosoikeudellisesta vastuusta.

Perustuslakivaliokunta, lakivaliokunta ja hallintovaliokunta ovat antaneet lausuntonsa alkuperäisestä hallituksen esityksestä HE 236/2021 vp. Täydentävä hallituksen esitys HE 323/2022 vp si-

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

sältää täsmennyksiä erityisesti pakotteita ja varojen jäädyttämistä koskevaan asiakkaiden tuntemiseen liittyen sekä hallinnollisia seuraamuksia koskevia ehdotuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2023. Rahanpesulain 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohdasta, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaa ja 13 §:ää koskevat muutokset ehdotetaan kuitenkin tulemaan voimaan vasta 1.3.2024.

Talousvaliokunta pitää ehdotuksen tavoitteita pääosin perusteltuina ja puoltaa siihen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomioin ja yksityiskohtaisissa perusteluissa selvitetyn muutosehdotuksen.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta ottaa lausunnossaan (PeVL 21/2022 vp — HE 236/2021 vp) kantaa hallituksen esityksen ehdotuksiin, jotka koskevat etäyhteyden avulla tehtäviä tarkastuksia, rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittelyä ja rahanpesulain mukaisia tarkastuksia ja valvontatehtäviä asianajajayhdistyksen nimissä hoitavan henkilön rikosoikeudellista vastuuta.

Valiokunta katsoo, että ehdotettu etäyhteyden avulla tehtäviä tarkastuksia koskeva sääntely on soveltamisalaltaan merkittävän laaja eikä tässä tapauksessa täytä perustuslain säännöksessä asetettuja perusoikeuksien turvaamisen tai rikosten selvittämisen edellytyksiä sellaisena kuin niitä on perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä sovellettu (esim. PeVL 9/2019 vp ja siinä viitatu lausunnot). Perustuslakivaliokunnan mielestä tarkastuksen toteuttamiseen käytettävä yhteys on sääntöperusteisesti rajoitettava näkö- ja kuuloyhteyteen tarkastuksen kohteena olevaan henkilöön ja näkymään niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin tarkastuksessa on välttämätöntä päästä. Valiokunta katsoo, että ehdotettua sääntelyä on välttämätöntä tämentää niin, että se täyttää nämä vaatimukset. Tällaisen täsmennyksen, muutoksen tai rajauksen tekeminen on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelylle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittelyä koskevan ehdotuksen osalta valiokunta kiinnittää huomiota EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdtaan, jonka mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Lisäksi rikostuomioihin ja rikkomuksiin ja niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely voi tapahtua vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi (EU:n yleinen tietosuoja-asetus 10 artikla ja 6 artiklan 1 kohta).

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan nyt ehdotettu sääntely ei perustu välittömästi kaikilta osin EU-oikeuden täytäntöönpanoon liittyviin velvollisuuksiin. Valiokunta painottaa, että kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp, s. 4—5). Perustuslakivaliokunta toteaa, että talousvaliokunnan on syytä huolellisesti varmistua sääntelyn yhteensopivuudesta EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa erityisesti myös käsittelyn suojatoimien sääntelyn riittävyyden sekä tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden osalta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ilmoitusvelvollinen voisi käyttää lähteenä myös yleisesti saatavil-

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

la olevaa tietoa, esimerkiksi ns. adverse media -tietoja, ja tähdentää, että säännösehdotuksen mukaan tiedon tulee olla peräisin luotettavasta lähteestä ja oltava paikkansa pitävä ja ajantasainen. Lisäksi ilmoitusvelvollisella on myös oltava käytössään menettelyjä, joiden avulla voidaan tehdä ero syytteiden, rikostutinnan, oikeudenkäyntien ja tuomioiden välillä.

Perustuslakivaliokunta huomauttaa lausunnossaan, että asianajajayhdistyksen tehtäviä rahanpesulain soveltamisessa suorittavan henkilön rikosoikeudellisesta vastuusta ei ole säädetty rahanpesulaissa. Lakiin on välttämätöntä lisätä säännös siitä, että asianajajayhdistyksessä tarkastuksen toimittavaan ja valvontatehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä henkilön hoitaessa asianajajayhdistykselle kuuluvia julkisia valvontatehtäviä (esim. PeVL 15/2019 vp, s. 4).

Hallintovaliokunnan lausunto

Hallintovaliokunta toteaa lausunnossaan (HaVL 11/2022 vp — HE 236/2021 vp), että ehdotus epäilyttävän liiketoiminnan määritelmästä ja ehdotus epäilyttäviä liiketoimia koskevan ilmoitusvelvollisuuden laajentamisesta tilintarkastajien osalta ovat kannatettavia. Se myös kannattaa ehdotusta, jonka mukaan valvontaviranomaisella olisi tietyissä tilanteissa velvollisuus salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimittaa valvojakohtainen riskiarvio rahanpesun selvittelykeskukselle. Hallintovaliokunta pitää myös perusteltuna ehdotusta, joka koskee asiakkaan tuntemistietoja ja niiden säilyttämistä, kun kyse on yleisistä edunvalvojista.

Hallintovaliokunta pitää ehdotusta rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittelystä parannuksena nykytilaan verrattuna, eikä saamansa selvityksen perusteella tunnista erityisiä ongelmia suhteessa EU:n yleisen tietosuojasetuksen 10 artiklaan tai muuhun lainsäädäntöön. Erityisesti pitää kuitenkin varmistaa, että julkisista lähteistä peräisin olevat rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvät tiedot ovat varmoja ja luotettavia.

Valiokunta pitää tarpeellisena ehdotuksen 3 luvun 16 §:n ehdotusta, jonka mukaan ilmoitusvelvollisten asiakkaan tuntemista koskeviin velvoitteisiin lisätään velvollisuus ottaa huomioon kansainvälisten pakotteiden ja kansallisten varojen jäädytyspäästösten varojen jäädyttämiseen ja luovutuskieltoon liittyvät velvoitteet. Ehdotetulla muutoksella on merkittäviä vaikutuksia aluehallintoviraston toimintaan, jolle pakotteiden noudattamisen valvonta on uusi tehtävä. Hallintovaliokunta pitää tärkeänä, että valvontaviranomaisen riittävät resurssit turvataan. Valiokunta kannattaa myös rahanpesulain 9 luvun 5 §:n ehdotusta, jonka mukaan lain mukainen yleinen huolehtimisvelvoite olisi jatkossa myös Rikosseuraamuslaitoksella.

Lakivaliokunnan lausunto

Lakivaliokunta pitää lakiehdotuksia tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina (LaVL 7/2022 vp — HE 236/2021 vp). Lakivaliokunta katsoo, että oikeushenkilölle määrättävän rikemaksun alarajan alentaminen 5 000 eurosta 1 000 euroon sekä varojen jäädyttämisvelvoitteiden valvonnan laiminlyönnin sanktioiminen seuraamus- ja rikemaksulla ovat perusteltuja. Lakivaliokunta pitää myös ehdotusta rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittelystä kannatettavana. Lausunnossa todetaan, että valiokunta on tietoinen siitä, että EU-tasolla on käsittelyssä komission asetusehdotus rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen (COM

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

(2021) 420 final), joka sisältää vastaavaa sääntelyä kuin nyt 1. lakiehdotuksen 3 luvun 3 a §:ään on ehdotettu. Lakivaliokunta kuitenkin katsoo, että ehdotettu sääntely on asianmukaista sisällyttää lainsäädäntöön jo tässä vaiheessa, koska vallitsevaa tilaa on pidetty epätyytyttävänä eikä EU:n asetusehdotuksen käsittelyaikataulusta ole täyttä varmuutta.

Lakivaliokunta pitää ehdotusta perusteltuna myös siltä osin kuin ehdotuksella on vaikutusta asianajajayhdistyksen, Rikosseuraamuslaitoksen tai yleisten edunvalvojien asemaan. Tulevissa säädöshankkeissa on perusteltua arvioida sääntelyn kehittämistä niin, että edunvalvojille annettaisiin mahdollisuus asioida myös etänä.

Lakivaliokunta pitää erittäin myönteisenä ja tärkeänä, että Finanssivalvonta laatii määräyksiä ja ohjeita rahanpesun ja terrorismin estämisestä. Niiden myötä tapahtuva sääntelyn soveltamisen yhtenäistäminen on tärkeää yleisesti ja myös asiakkaiden oikeusturvan kannalta.

Asiakkaan tuntemista koskeva sääntely

Pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

FATF on edellyttänyt, että kansallisessa lainsäädännössä varmistetaan tehokkaat asiakkaan tuntemista koskevat menettelyt pakotteiden ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyen ja että kansallisille valvoille annetaan valtuus määrätä seuraamuksia näiden päätösten noudattamatta jättämisestä.

Rahanpesulain asiakkaan tuntemista koskevaan 3 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 16 §, joka sisältää säännökset pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisesta. Pykälässä pakotesääntelyllä tarkoitetaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 215 artiklan nojalla annettuja neuvoston asetuksia ja pakotelaissa tarkoitettuja valtioneuvoston asetuksia. Yhdistyneiden kansakuntien jäsenyydestä johtuvien, turvallisuusneuvoston sitoviin päätöksiin perustuvien velvoitteiden täyttämistä määrätään pakotelain 1 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella. Jäädyttämispäätöksillä tarkoitetaan varojen jäädyttämistä koskevia päätöksiä.

Ehdotuksen mukaan ilmoitusvelvollisilla tulee olla tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamiseksi. Näillä toimilla tarkoitetaan toimia, joita toteuttamalla ilmoitusvelvollisella on mahdollisuus havaita ja estää pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten vastainen toiminta. Ehdotuksessa on todettu, että tällaisia tehokkaita toimia ovat muun muassa asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen, asiakasta koskevien tietojen hankinta ja asiakassuhteen jatkuva seuranta sekä asiakasta koskevien tietojen vertaaminen ajantasaiseen pakotesääntelyyn ja jäädyttämispäätöksiin ja niissä ilmoitettujen varojen jäädyttäminen.

Ehdotettu sääntely tarkoittaa muun muassa sitä, että ilmoitusvelvollisen on sekä asiakassuhdetta perustettaessa että asiakassuhteen aikana varmistettava, onko asiakas pakotesääntelyn tai jäädyttämispäätöksen kohteena. Lisäksi ilmoitusvelvollisen on varmistuttava siitä, ettei liiketoimi ole pakotesääntelyn tai jäädyttämispäätöksen kohteena. Rahanpesulain hallinnollisia seuraamuksia koskevaan 8 lukuun ehdotetaan lisättäväksi valvontaviranomaiselle oikeus määrätä rikemaksu tai

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

seuraamusmaksu ilmoitusvelvolliselle, joka laiminlyö tai rikkoo lakiin ehdotetun uuden velvoitteen tuntea asiakas pakotesääntelyyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyen.

Asiantuntijalausunnoissa pidetään tärkeänä, että pakotteiden noudattamisen valvontaan liittyvät viranomaisten toimivaltuudet selkeytetään lainsäädännössä. Lisäksi tunnistetaan, että Venäjän hyökkäyssodan seurauksena pakotteiden valvonnan tehokkuuden merkitys on entisestään korostunut. EU on ottanut käyttöön laajamittaiset finanssipakotteet, ja finanssisektorilla on merkittävä rooli pakotteiden valvonnan onnistumisessa. Osa lausunnonantajista kuitenkin katsoo, että erityisesti täydentävässä hallituksen esityksessä ehdotettujen täsmennysten vaikutuksia ei ole selvitetty riittävästi. Ilmoitusvelvollisten joukko on laaja ja heterogeeninen ja kattaa hyvin erityyppisiä ja eri kokoisia toimijoita.

Usea lausunnonantaja kiinnittää huomiota hallituksen esityksessä todettuun, jonka mukaan ehdotuksen 16 §:n säännösten noudattaminen ei ole riskiperusteista toimintaa. Ne korostavat, että pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten noudattaminen on epätäydellisten tietojen, epävarmojen tietolähteiden ja tulkinnanvaraisten normien puitteissa tapahtuvaa toimintaa, jossa ilmoitusvelvollinen joutuu jatkuvasti tekemään riskiperusteisia valintoja ja päätöksiä, mikäli se haluaa aloittaa tai jatkaa asiakassuhdetta tai toteuttaa asiakkaan toimeksiannon. Tämän takia ne katsovat, että toiminnan riskiperusteisuus tulisi tunnustaa ja nimenomaisesti todeta esityksen perusteluissa. Jos näin ei tehdä, sekä Finanssivalvonta että aluehallintovirasto tulisi velvoittaa antamaan tarkemmat ohjeet ilmoitusvelvollisille siitä, mitä säännös niiltä käytännössä edellyttää. Asiantuntijalausunnoissa korostetaan, että säännöksen tarkkarajaisuus ja sen selvittäminen, mitä toimia ilmoitusvelvollisilta käytännössä edellytetään, on olennaisen tärkeää, koska väärin toimimisesta seuraa riski erittäin korkeasta sanktiosta.

Valtiovarainministeriö korostaa 7.2.2023 päivätyssä vastineessaan, että tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaisia toimia, joita toteuttamalla ilmoitusvelvollisilla olisi paremmat mahdollisuudet havaita ja estää pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten vastainen toiminta. Pykälässä säädetään siitä, että ilmoitusvelvollisella tulisi olla valmius itse luomiensa käytännön menettelyjen avulla havaita mahdollisia pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten tarkoittamia tilanteita omassa toiminnassaan. Tehokkaita toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja sisäistä valvontaa luodessaan ilmoitusvelvolliset voivat mitoittaa toimet huomioiden muiden muassa toimintansa laajuus, maantieteellinen ulottuvuus sekä tarjoamiensa tuotteiden ja palveluiden luonne ja laajuus.

Vastauksena asiantuntijalausunnoissa esitettyyn huoleen siitä, että ehdotetun säännöksen noudattaminen ei olisi riskiperusteista toimintaa, vastineessa täsmennetään, että rahanpesulain 3 luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemisen toimia on 3 luvun 1 §:n 3 momentin mukaisesti suoritettava riskiperusteiseen arviointiin perustuen ja näin ollen ehdotetun säännöksen mukaiset toimet voivat olla ilmoitusvelvollisen omaan riskiperusteiseen arviointiin perustuvia. Valtiovarainministeriö toteaa myös, että ilmoitusvelvollisten on jo nyt noudatettava pakotelakia ja jäädyttämislakia ja arvioitava, mitä toimia näiden sääntelyjen noudattaminen edellyttää niiden omassa toiminnassa, eikä tällä nyt ehdotettavalla säännöksellä ole tarkoitus muuttaa tätä periaatetta. Uutta on se, että rahanpesulain mukaiset ilmoitusvelvolliset olisivat jatkossa velvollisia esittämään omille valvojilleen, miten ne ovat arvioineet omassa toiminnassaan esiintyvät riskit pakotesääntelyn ja jäädyttämispäätösten rikkomisesta ja järjestäneet oman toimintansa riskien hallitsemiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Talousvaliokunta katsoo, että ehdotus on perusteltu, ja pitää tärkeänä, että ilmoitusvelvollisilla on tehokkaat asiakkaiden tunnistamista koskevat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta, joita toteuttamalla ilmoitusvelvollisilla on hyvät mahdollisuudet estää pakotesäätelyn ja jäädyttämis päätösten vastainen toiminta. Valiokunta pitää tärkeänä, että tehokkaita toimintaperiaatteita, menettelytapoja ja sisäistä valvontaa luodessaan ilmoitusvelvolliset voivat mitoittaa toimet huomioden muiden muassa toimintansa laajuus, maantieteellinen ulottuvuus sekä tarjoamiensa tuotteiden ja palveluiden luonne ja laajuus. Valiokunta toteaa, että pakotesäätelyn ja jäädyttämis päätösten noudattamiseen liittyvää asiakkaan tuntemista koskevien ilmoitusvelvollisten toimintatapojen tehokas valvonta osaltaan edistää näiden säätelyjen ja päätösten tehoa ja vaikuttavuutta. Talousvaliokunta yhtyy asiantuntijalausunnoissa ja valtiovarainministeriön vastineessa esitettyyn näkemykseen, että ehdotetun säännöksen mukaiset toimet voivat olla ilmoitusvelvollisen omaan riskiperusteiseen arviointiin perustuvia.

Rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittely

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että rahanpesulain asiakkaan tuntemista koskevaan 3 lukuun lisätään uusi 3 a §, jossa säädetään ilmoitusvelvollisen oikeudesta käsitellä yleisesti saatavilla olevaa asiakkaaseensa kohdistuvaa rikostuomiota tai rikosta koskevaa tietoa, joka liittyy rahanpesuun, terrorismin rahoittamiseen tai siihen rikokseen, jolla rahanpesun kohteena oleva tai terrorismin rahoittamiseen käytettävä omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin. Säännös mahdollistaisi asiakkaan rikostuomioihin ja rikoksiin liittyvien henkilötietojen tallentamisen ilmoitusvelvollisissa. Ehdotettu säännös sisältää vaatimukset tiedon välttämättömyydestä, paikkansa pitävyydestä, ajantasaisuudesta ja siitä, että tieto on luotettavasta lähteestä, sekä tietojen säilyttämistä.

Ehdotuksen mukaan rikostuomioiden ohella esimerkiksi asiakkaaseen tai tosiasialliseen edunsaajaan kohdistuvat rikosepäilyt tai syytökset voisivat olla sellaista olennaista tietoa, jota ilmoitusvelvollinen voisi hyödyntää asiakkaan tai edunsaajan riskitasoa määriteltäessä. Myös adverse media -tietojen eli erilaisista medialähteistä peräisin olevan asiakasta koskevan negatiivisen tiedon hyödyntäminen on ehdotetun säännöksen mukaan mahdollista.

Hallituksen esityksessä ja valtiovarainministeriön vastineessa 4.5.2022 todetaan, että ehdotus perustuu Euroopan pankkiviranomaisen antamaan ohjeistukseen asiakkaan tuntemisesta ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riskitekijöistä. Voimassa olevan säätelyn mukaan ilmoitusvelvollinen ei voi käsitellä saamaansa rikoksia koskevaa tietoa asiakkaaseensa liittyvästä rahanpesun tai terrorismin rahoittamisesta edes silloin, kun se saa tiedon luotettavasta tietolähteestä. Vastineen mukaan tilanne ei ole tyydyttävä finanssisektorin näkökulmasta, eikä se vastaa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämistä koskevan säätelyn tavoitteita.

Asiantuntijalausunnoissa on esitetty eriäviä näkemyksiä säännöksen tarpeellisuudesta ja siitä, täyttääkö ehdotettu säännös perustuslain 10 §:n ja EU:n tietosuojasetuksen 10 artiklan vaatimukset. Osassa asiantuntijalausunnoissa korostetaan ehdotetun säännöksen tarpeellisuutta ja kiireellisyttä ilmoitusvelvollisten asiakkaan tuntemista koskevien velvollisuuksien täyttämisen näkökulmasta. Osassa asiantuntijalausunnoista puolestaan todetaan, että ehdotettu säännös ei ole riittävän täsmällinen ja tarkkarajainen, eikä se täytä vaatimuksia EU:n tietosuojasetuksen 10 artiklan edellyttämistä suojatoimenpiteistä.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Asiantuntijalausunnoissa kiinnitetään huomiota muun muassa siihen, että ehdotetussa säännöksessä tai sen perusteluissa ei millään tavoin täsmennetä, mitkä olisivat säännöksen mukaisia luotettavia tietolähteitä, eikä ilmoitusvelvollisella ole myöskään velvollisuutta tehdä merkintää lähteen luotettavuudesta tai tiedon oikeellisuudesta. Joissain asiantuntijalausunnoissa tuodaan esiin, että säännös mahdollistaa myös rikosepäilyjä koskevan tiedon käsittelyn, ja viitataan ehdotuksen sallimaan mahdollisuuteen käyttää lähteenä adverse media -tietoja. Lausunnoissa todetaan, että rikosepäilyjä koskevat yleisesti saatavilla olevat tiedot ovat usein epävarmoja ja alttiita valeuutisoinnille, joten oikean tiedon erottaminen disinformaatiosta voi olla erittäin vaikeaa. Tällaisten epävarmojen tietojen käsittelyyn liittyy merkittävä riski siitä, että rekisteröidyltä toimijalta evätään aiheettomasti mahdollisuus pankkien tai vakuutusyhtiöiden tarjoamiin palveluihin varsinkin, kun tietolähteen luotettavuuden arviointi jätetään täysin ilmoitusvelvollisen tehtäväksi. Yhdessä lausunnossa todetaan myös, että edes poliisi ei saa käyttää tämänkaltaisia epävarmoja tietoja kuin erittäin rajoitetusti ja tarkkaan määritellyissä tilanteissa, joita koskevat täsmälliset menettelyt.

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittelyä koskevan ehdotuksen osalta perustuslain 10 §:n 1 momentin näkökulmasta on lähtökohdaisesti riittävää, että sääntely täyttää EU:n yleisessä tietosuojasetuksessa asetetut vaatimukset. EU:n tietosuojasetuksen mukaan henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Lisäksi rikostuomioihin ja rikkomuksiin sekä niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely voi tapahtua vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi.

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan nyt ehdotettu sääntely ei perustu välittömästi kaikilta osin EU-oikeuden täytäntöönpanoon liittyviin velvollisuuksiin. Valiokunta painottaa, että kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa (PeVL 14/2018 vp, s. 4–5). Perustuslakivaliokunta toteaa myös, että talousvaliokunnan on syytä huolellisesti varmistaa sääntelyn yhteensopivuudesta EU:n tietosuojasetuksen kanssa erityisesti myös käsittelyn suojatoimien sääntelyn riittävyys sekä tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden osalta. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ilmoitusvelvollinen voisi käyttää lähteenä myös yleisesti saatavilla olevaa tietoa, esimerkiksi ns. adverse media -tietoja. Valiokunta tähdentää, että säännösehdoituksen mukaan tiedon tulee olla peräisin luotettavasta lähteestä ja oltava paikkansa pitävä ja ajantasainen. Lisäksi ilmoitusvelvollisella on oltava käytössään menettelyjä, joiden avulla voidaan tehdä ero syytteiden, rikostutkinnan, oikeudenkäyntien ja tuomioiden välillä. Ehdotusta on valtiovarainministeriön 4.5.2022 päivätyssä vastineessa pyritty täsmentämään siltä osin kuin kyse on velvollisuudesta merkitä tietolähde ja määrittää tarkemmin menettelyt, joiden avulla voidaan tehdä ero syytteiden, rikostutkinnan, oikeudenkäyntien ja tuomioiden välillä.

Talousvaliokunta toteaa, että komissio antoi heinäkuussa 2021 osana laajempaa lainsäädäntöpakettia asetusehdotuksen rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesun tai terrorismin rahoitukseen (KOM(2021) 420 final). Asetusehdotuksen 55 artiklan mukaan ilmoitusvelvolliset voisivat käsitellä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja ja rikoksia koskevia tietoja, kun

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

on kyse rahanpesun tai terrorismin rahoituksesta. Valiokunta huomauttaa, että esitysluonnoksen 1. lakiehdotukseen sisältyvä 3 luvun 3 a § on samaa asiaa koskevaa sääntelyä.

Talousvaliokunta huomauttaa, että kun ehdotettu sääntely tulee voimaan, siihen sisältyvät rikos- tuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja koskevat säännökset tulevat olemaan suoraan so- vellettavaa oikeutta, eikä samoja kysymyksiä koskeva kansallinen sääntely ole enää mahdollista ilman nimenomaista kansallista sääntelyliikkumavaraa. Tällöin ehdotettu rahanpesulain 3 luvun 3 a § joudutaan kumoamaan.

Valtiovarainministeriön 4.5.2022 päivätyssä vastineessa todetaan, että ehdotettu sääntely on tar- peen sisällyttää tässä vaiheessa kansalliseen lainsäädäntöön siitakin huolimatta, että se joudutaan kumoamaan, kun valmisteilla oleva samaa asiaa koskeva EU-sääntely tulee voimaan. Vastinees- sa todetaan myös, että kansallinen sääntely on pyritty laatimaan mahdollisimman yhdenmukai- seksi valmisteilla olevan EU:n asetusehdotuksen kanssa.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen (UJ 37/2022 vp — U 42/2021 vp) mukaan valmisteilla olevien EU:n asetusehdotusten käsittely on neuvostossa vielä kesken ja trilogineuvottelujen lop- puunsaattaminen ajoittuu todennäköisesti syksyyn 2023. Talousvaliokunta huomauttaa, että vie- lä trilogineuvotteluissa asetustekstiin saattaa tulla merkittäviäkin muutoksia, joten pyrkimys si- sällöltään asetusehdotuksen kanssa samanlaiseen säännökseen ei takaa sitä, että ehdotettu kansal- linen säännös on lopulta yhdenmukainen sen sisällön kanssa, jonka EU:n samaa asiaa koskeva sääntely lopulta saa.

Talousvaliokunta viittaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon, jonka mukaan kansallisen erityis- lainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata se vain välttämättömään tieto- suoja-asetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunta toteaa myös, että talousvaliokunnan on syytä huolellisesti varmistua sääntelyn yhteensopivuudesta EU:n tietosuoja-asetuksen kanssa erityisesti myös käsittelyn suojatoimien sääntelyn riittävyys- den sekä tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden osalta. Talousvaliokunta viittaa perustuslakivaliokun- nan lausunnossa todettuun sekä asiantuntijalausunnoissa esitettyihin huomioihin ja toteaa, että käytettävissä olevien tietojen perusteella se ei ole voinut varmistua siitä, että ehdotus on yhteen- sopiva EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimusten kanssa. Valiokunnan näkemyksen mukaan säänte- lyjen yhdenmukaisuus voidaan varmistaa parhaiten niin, että odotetaan EU:n asetusehdotuksen valmistumista ja käytetään tarvittaessa siihen sisältyvää kansallista liikkumavaraa.

Talousvaliokunnan saaman tiedon mukaan valmisteltavana olevan rahanpesua koskevan EU- sääntelyn on tarkoitus tulla voimaan kolmen vuoden kuluttua siitä, kun asetus on hyväksytty. Va- liokunta korostaa tältä osin tehokkaan ennakkovaikuttamisen merkitystä ja EU-sääntelyn voi- maantulon kiirehtimistä sen sijaan, että valmistellaan kansallista sääntelyä, jonka yhdenmukai- suutta EU-sääntelyn kanssa ei pystytä varmistamaan ja joka joudutaan joka tapauksessa kumoaa- maan, kun vastaava EU-sääntely tulee sovellettavaksi. Valiokunta toteaa vielä, että se pitää hy- vänä lähtökohtana sitä, että Euroopan pankkiviranomaisen asiasta antama ohjeistus huomioidaan nimenomaan EU:n lainsäädännössä. Näin varmistetaan parhaiten rahoitusmarkkinoiden toimi- vuus sisämarkkinoilla, kun kaikissa jäsenmaissa sovelletaan yhdenmukaista sääntelyä. Talousva- liokunta ei edellä esitetyistä syistä pidä hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta perusteltuna.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön kohdistuva tehostettu tuntemisvelvollisuus

Rahanpesulain poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön kohdistuvaa tehostettua tuntemisvelvollisuutta koskevat säännökset perustuvat EU:n neljännen rahanpesudirektiiviin säännöksiin. Neljännessä rahanpesudirektiivissä säädetään muun muassa niistä toimenpiteistä, joita tulee toteuttaa poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden kohdalla normaalien asiakkaan tuntemisvelvollisuutta koskevien toimenpiteiden lisäksi. Lisäksi säädetään, että samoja sääntöjä on sovellettava myös poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden perheenjäseniin tai tällaisten henkilöiden läheisiksi yhtiökumppaneiksi tiedettyihin henkilöihin. Direktiivin ja kansallisen rahanpesulain mukaan perheenjäsenillä tarkoitetaan poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön aviopuolisoa tai aviopuolisoon rinnastettavissa olevaa henkilöä, lapsia ja näiden aviopuolisoja tai aviopuolisoon rinnastettavissa olevia henkilöitä ja vanhempia. Neljännen rahanpesudirektiivin sääntely on ehdotonta eikä se tarjoa mahdollisuutta tapauskohtaiseen harkintaan.

Poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä ja heidän perheenjäseniään koskevan sääntelyn taustalla ovat korruption torjuntaan liittyvät tavoitteet sekä pankkien, luottolaitosten ja muiden ilmoitusvelvollisten lisääntynyt riski siitä, että henkilöt asemansa perusteella voivat käyttää väärin merkittävää julkista tehtävänsä ja vaikutusvaltaansa henkilökohtaisen hyödyn tai edun saamiseksi joko itselleen, perheenjäsenelleen tai yhtiökumppaneilleen. Valtiovarainministeriön 7.2.2023 päivätyn vastineen mukaan poliittisesti vaikutusvaltaisia henkilöitä koskevat neljännen rahanpesudirektiivin vaatimukset ovat luonteeltaan ennalta ehkäiseviä, eikä niitä tulisi tulkita niin, että poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden liiketoimia pidettäisiin lähtökohtaisesti epäilyttävinä. Näin ollen kieltäytyminen liikesuhteesta henkilön kanssa pelkästään sillä perusteella, että hän on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, ei ole perusteltavissa neljännen rahanpesudirektiivin tai FATF:n suositusten mukaisena toimintana. Finanssivalvonta on ilmoittanut, että se antaa tarkempia määräyksiä ja ohjeita poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön kohdistuvan sääntelyn soveltamisesta heti, kun hallituksen esityksessä ehdotetut lainsäädäntömuutokset ovat tulleet voimaan.

Talousvaliokunta huomauttaa, että sääntelyllä voi olla merkittäviä vaikutuksia henkilön asemaan ja toimintamahdollisuuksiin pankin asiakkaana. Asiakkaan näkökulmasta sääntely voi tarkoittaa palvelujen saamisen hidastumista, sillä asiakassuhteen aloittaminen edellyttää ylemmän johdon hyväksyntää. Palvelun saamisen hidastumisesta voi myös aiheutua kustannuksia asiakkaalle sekä lisäselvityspyyntöjä koskien varallisuuden ja varojen alkuperään liittyviä tietoja. Valiokunta tähdentää poliittisesti vaikutusvaltaisten henkilöiden ja heidän perheenjäsentensä oikeutta saada pankeilta heihin itseensä kohdistuvia päätöksiä koskevat vastaukset ja niiden perusteet. Valiokunta korostaa, että vaikka sääntelyn tavoitteet ovat lähtökohtaisesti kannatettavia, niiden nojalla toteutettavien toimien tulee olla oikeasuhtaisia ja yhdenvertaisuuslainsäädännön mukaisia.

Hallituksen esityksessä ehdotetut muutokset poliittisesti vaikutusvaltaista henkilöä koskevaan sääntelyyn. Hallituksen esityksessä rahanpesulain mukaista poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön määritelmää ehdotetaan laajennettavaksi niin, että poliittisesti vaikutusvaltainen on myös luonnollinen henkilö, joka toimii merkittävässä julkisessa tehtävässä valtion enemmistöomisteisessa yrityksessä tai liikelaitoksessa. Voimassa olevan lain mukaan edellytyksenä on, että yhtiö tai liikelaitos on kokonaan valtion omistama. Lisäksi ehdotetaan, että määritelmä kattaa myös muiden valtioiden kuin Suomen valtion omistamat suomalaiset yritykset. Ehdotuksen mukaan määritelmän ulkopuolelle jäävät sellaiset yhtiöt, joiden arvopaperi on kaupankäynnin kohteena

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla säännellyllä markkinalla.

Talousvaliokunta toteaa, että poliittisesti vaikutusvaltaista henkilöä koskevaan määritelmään ehdotettujen muutosten taustalla on tarve korjata aiemmin puutteellisesti täytäntöönpannun EU:n neljännen rahanpesudirektiivin edellyttämät muutokset rahanpesulakiin. Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia neljännen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanon näkökulmasta perusteltuina.

Ehdotuksen mukaan rahanpesulain 3 luvun 13 §:ään lisätään uusi 3 ja 4 momentti, joissa säädetään tunnistamisvelvollisuudesta sen jälkeen, kun henkilö ei enää toimi merkittävässä julkisessa tehtävässä. Ehdotetun säännöksen mukaan ilmoitusvelvollisen on vähintään 12 kuukauden ajan otettava huomioon kyseiseen henkilöön liittyvä jatkuva riski ja sovellettava riskiperusteiseen arviointiin perustuvia toimenpiteitä. Tätä vaatimusta ei uloteta entisen poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäseniin tai yhtiökumppaneihin. Ehdotettavat muutokset perustuvat neljännen rahanpesudirektiivin säännöksiin. Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia neljännen rahanpesudirektiivin täytäntöönpanon näkökulmasta perusteltuina.

Valvonta

Etäyhteyksin tehtävät tarkastukset

Rahanpesulain 7 luvun 3 § koskee valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen tarkastus oikeutta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädetään valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen oikeudesta suorittaa tarkastus myös etäyhteyksien avulla tietoturvallista menettelyä käyttäen taikka valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen osoittamassa muussa paikassa kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Hallituksen esityksen mukaan etäyhteyksien avulla toteutettavalla tarkastuksella tarkoitetaan tarkastusta, jossa ilmoitusvelvollisen edustajaa, sen palveluksessa olevaa henkilöä tai muuta asianosaista voidaan kuulla henkilön fyysisesti läsnä olematta käyttäen valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen tarjoamaa tietoturvallista videoneuvottelua tai muuta soveltuvaa teknistä tiedonvälitystapaa, jossa tarkastukseen osallistuvilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Lisäksi valvontaviranomaiselle ja asianajajayhdistykselle luotaisiin etäyhteyksin näkymä niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin tarkastuksella on tarpeen päästä. Videoyhteyttä ei hallituksen esityksen perustelujen mukaan kuitenkaan tule käyttää fyysisen tilan kuvaamiseen.

Ehdotuksen taustalla on FATF:n Suomen maatutkinnan yhteydessä antama kritiikki siitä, että Suomen lainsäädäntö ei mahdollista tarkastusten tekemistä muihin kuin toimistokäytössä oleviin tiloihin.

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan ehdotus on merkityksellinen perustuslain 10 §:n näkökulmasta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että ehdotettavassa etäyhteyksin tapahtuvassa tarkastuksessa on mahdollista, että tarkastuksen kohteena oleva henkilö on perustuslain 10 §:n suojaaman kotirauhan piirissä.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Perustuslakivaliokunta toteaa, että ehdotettu sääntely soveltamisalaltaan merkittävän laajana ei täyttänyt perustuslain säännöksessä asetettuja perusoikeuksien turvaamisen tai rikosten selvittämisen edellytyksiä sellaisena kuin niitä on perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössä sovellettu. Lausunnossa todetaan, että etäyhteyksin toteutettavan tarkastuksen toimittamisesta ei ole ehdotuksessa tarkempia säännöksiä. Perustuslakivaliokunta katsoo, että tarkastus on toimitettava siten, ettei etäyhteyksin toteutettavaa tarkastusta uloteta varsinaisesti kotirauhan suojaamiin eli pysyväisluonteiseen asumiseen käytettäviin tiloihin ja siellä oleskelevien henkilöiden toimintaan. Näin ollen tarkastuksen toteuttamiseen käytettävä yhteys on säännösperustaisesti rajoitettava näkö- ja kuuloyhteyteen tarkastuksen kohteena olevaan henkilöön ja näkymään niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin tarkastuksessa on välttämätöntä päästä.

Perustusvaliokunta edellyttää lausunnossaan, että sääntelyä on välttämätöntä täsmentää siten, että siinä säädöspohjaisesti varmistetaan etäyhteyksin tapahtuvan tarkastuksen toimittaminen kotirauhan suojaan puuttumattomalla tavalla. Valiokunta toteaa vielä, että jollei kotirauhan piiriin ulottuva tarkastustoimivaltuus ole kaikilta osin EU-sääntelyn edellyttämää, tällaisen täsmennyksen, muutoksen tai rajauksen tekeminen on edellytyksenä 1. lakiehdotuksen käsittelylle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Valtiovarainministeriö ehdottaa 4.5.2022 päivätyssä vastineessaan, että säännöstä täydennetään perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla niin, että ehdotettavan säännöksen mukaan etäyhteyksin toteutettavassa tarkastuksessa näkö- ja kuuloyhteys saa kohdistua ainoastaan tarkastuksen kohteena olevaa ilmoitusvelvollista edustavaan luonnolliseen henkilöön tai niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen on tarkastuksessa välttämätöntä päästä. Lisäksi vastineessa ehdotetaan säännöstä täydennettäväksi niin, että tarkastusoikeus kattaisi myös rahanpesulain nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvonnan.

Talousvaliokunta katsoo, että valtiovarainministeriön vastineessa ehdotetut täydennykset vastaavat sitä, mitä perustuslakivaliokunta on lausunnossaan edellyttänyt. Talousvaliokunta toteaa, että mahdollisuus etätarkastusten toimittamiseen on tarpeen erityisesti poikkeuksellisissa tai vaikeasti ennakoitavissa tilanteissa, joissa tarkastusta ei ole mahdollista tehdä ilmoitusvelvollisen toimittamistoimissa. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi tarve toimittaa tarkastus epidemian tai pandemian aikana. Säännös on tarpeen myös sen estämiseksi, että tarkastussäännöstä pyritään kiertämään viemällä kaikki tarkastuksen kannalta tärkeä materiaali tai tietojärjestelmät tiloihin, jotka kuuluvat kotirauhan piiriin. Valiokunta kuitenkin korostaa perustuslakivaliokunnan tavoin, että ehdotettu tarkastus voidaan toimittaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi. Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että säännös ulotetaan koskemaan rahanpesulain säännösten ohella lain nojalla annettuja määräyksiä.

Asianajajayhdistyksen valvontatoimivalta

Rikosoikeudellinen vastuu. Hallituksen esityksen mukaan asianajajayhdistyksen valvontatoimivaltaa ehdotetaan laajennettavaksi niin, että sen valvottavat, jotka ovat rahanpesulain mukaisia ilmoitusvelvollisia, ovat järjestäneet toimintansa pakotteisiin liittyvien jäädyttämisvelvoitteiden edellyttämällä tavalla.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää, että henkilöt toimivat tehtävässään virkavastuulla. Asianajajayhdistyksen tehtäviä rahanpesulain soveltamisessa suorittavan henkilön rikosoikeudellisesta vastuusta ei ole säädetty rahanpesulaissa. Perustuslakivaliokunta toteaa, että lakiin on välttämätöntä lisätä säännös siitä, että asianajajayhdistyksessä tarkastuksen toimittavaan ja valvontatehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä henkilön hoitaessa asianajajayhdistykselle kuuluvia julkisia hallintotehtäviä.

Talousvaliokunta toteaa, että rahanpesulakiin tulee lisätä säännös asianajajayhdistyksen tehtäviä rahanpesulain soveltamisessa suorittavan henkilön rikosoikeudellisesta vastuusta, kuten perustuslakivaliokunnan lausunnossa edellytetään. Talousvaliokunta ehdottaa, että säännös sisällytetään valtiovarainministeriön 4.5.2022 päivätyssä vastineessa esitetyn mukaisesti rahanpesulain 7 luvun 1 §:ään lisättävään uuteen 6 momenttiin.

Määräyksenantovaltuus. Suomen asianajajaliitto on lausunnoissaan kiinnittänyt huomiota rahanpesulain 9 luvun 6 §:n 1 momentissa säädettyyn määräyksenantovaltuuteen, jonka mukaan valvontaviranomaiset voivat antaa tarkempia määräyksiä lain 3 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuista riskitekijöistä, jotka ilmoitusvelvollisen on otettava huomioon, sekä 3 luvun 8 §:ssä tarkoitettua yksinkertaisesta menettelystä ja 3 luvun 10 §:ssä tarkoitettua tehostetusta menettelystä. Lain 8 luvun 2 §:n mukaan määräyksen antanut viranomainen voi antaa ilmoitusvelvolliselle näiden määräysten rikkomisesta julkisen varoituksen. Asianajajaliitto toteaa, että koska asianajajaliitolla ei ole oikeutta antaa lain 9 luvun 6 §:n 1 momentin nojalla määräyksiä omille valvottavilleen, ilmoitusvelvollista asianajajaa koskeva lievin hallinnollinen seuraamus on rikemaksu. Asianajajaliitto ehdottaa, että lain 9 luvun 6 §:n 1 momenttia muutetaan niin, että myös asianajajayhdistyksellä on oikeus antaa sen nojalla määräyksiä.

Talousvaliokunta toteaa, että ehdotus sisältyi hallituksen esitystä valmistelleen työryhmän mietintöön. Ehdotusta ei kuitenkaan sisällytetty hallituksen esitykseen, koska asianajajaliitto ei ole perustuslain 80 §:ssä tarkoitettu viranomainen eikä sille voi säätää oikeutta perustuslain 80 §:n 2 momentissa tarkoitettujen oikeussääntöjen antamiseen. Saamansa selvityksen perusteella talousvaliokunta pitää linjausta perusteltuna.

Hallinnolliset seuraamukset

Rikemaksun tai seuraamusmaksun määrääminen pakotesäätelyn tai jäädyttämis päätösten noudattamiseen liittyvän asiakkaan tuntemista koskevan säätelyn rikkomisesta tai laiminlyönnistä

FATF on Suomea koskevassa maatutkinnassaan edellyttänyt, että kansallisilla valvojilla on oikeus valvoa ja määrätä seuraamuksia pakotesäätöjen ja jäädytys päätösten asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden laiminlyönnistä.

Ehdotuksen mukaan valvontaviranomaisella on oikeus määrätä rikemaksu tai seuraamusmaksu ilmoitusvelvolliselle, joka laiminlyö tai rikkoo rahanpesulakiin ehdotetun 3 luvun 16 §:n mukaisen velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämis päätöksiä.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Asiantuntijalausunnoissa pidetään perusteltuna tavoitetta varmistaa pakotesäätelyn tehokas toimeenpano. Niissä kuitenkin tuodaan esiin, että pakotesäätely on vaikeaselkoista ja että sanktiosäännöksen piirissä oleva yritysjoukko on hyvin heterogeeninen ja siihen kuuluu myös yksinyrittäjiä ja pk-yrityksiä eri toimialoilla. Huolena seuraamusmaksuriskin näkökulmasta on se, että huolellisesta arvioinnista huolimatta tulkinta saattaa osoittautua virheelliseksi.

Valtiovarainministeriö toteaa 7.2.2023 päivätyssä vastineessaan, että rahanpesulain hallinnollisiin rikemaksu- ja seuraamusmaksupykäliin ehdotetut säännökset kohdistuvat tarkasti määritelyihin laiminlyönteihin ja rikkomuksiin. Ehdotuksen mukaan rikemaksu määrätään ilmoitusvelvolliselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksiä. Seuraamusmaksu puolestaan voidaan määrätä ilmoitusvelvolliselle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksiä.

Valtiovarainministeriön vastineessa korostetaan, että rahanpesulain 8 luvun 1 §:n 1 momentin 9 c alakohdassa tarkoitettulla rikemaksulla ja 3 §:n 1 momentin 9 c alakohdassa tarkoitettulla seuraamusmaksulla sanktioitu laiminlyönti tai rikkomus kohdistuu ilmoitusvelvollisen toiminnan järjestämistä koskevien vaatimusten laiminlyöntiin tai rikkomiseen. Seuraamusmaksun määrääminen edellyttää, että laiminlyönti tai rikkomus on tahallisesti tai huolimattomuudella aiheutettu ja se on vakavaa, toistuvaa tai järjestelmällistä. Lisäksi vastineessa todetaan, että tehokkaan toiminnan järjestämisessä on lupa käyttää riskiperusteista harkintaa, kunhan se on todennettavissa valvojalle.

Talousvaliokunta pitää perusteltuina ehdotuksen mukaisia täydennyksiä rikemaksua ja seuraamusmaksua koskeviin säännöksiin. Pakotesäätelyjen ja jäädyttämispäätösten noudattamisen varmistamista koskevien menettelyjen toteutuminen ilmoitusvelvollisissa yrityksissä edellyttää tehokkaita valvontakeinoja ja hallinnollisia seuraamuksia. Valiokunta korostaa, että myös FATF on edellyttänyt, että kansallisilla valvojilla tulee olla oikeus valvoa ja määrätä seuraamuksia pakotesäätelyjen ja jäädytyspäätösten asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden laiminlyönneistä. Valiokunta tunnistaa asiantuntijalausunnoissa esitetyn huolen ilmoitusvelvollisten heterogeenisesta joukosta ja seuraamusmaksuriskistä liittyen vaikeaselkoisten säännösten tulkintaan. Valiokunta viittaa tältä osin ehdotettuun seuraamusmaksua koskevaan pykäläehdotukseen, jonka mukaan hallinnollinen seuraamusmaksu voidaan määrätä elinkeinonharjoittajalle ja yhteisölle, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen. Valiokunta toteaa, että ehdotuksen mukainen seuraamusmaksun määräämiskynnys on korkea, eikä seuraamusmaksu valiokunnan näkemyksen mukaan voi tulla sovellettavaksi tilanteissa, joissa ilmoitusvelvollinen huolellisen toiminnan jälkeen päätyy virheelliseen tulkintaan. Valiokunta korostaa myös valvontaviranomaisten selkeyttävän ja ohjaavan ohjeistuksen merkitystä.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Seuraamusmaksun suuruus

Rahanpesulain säännöstä luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruudesta ehdotetaan muutettavaksi, jotta säännös olisi tältä osin yhdenmukainen neljännen rahanpesudirektiivin kanssa. Voimassa olevan lain mukaan seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Ehdotuksen mukaan seuraamusmaksu lasketaan tekoa tai laiminlyöntiä edeltävän vuoden liikevaihdon sijasta seuraamusmaksun määrittämistä edeltävän vuoden liikevaihdosta.

Muutamassa asiantuntijalausunnossa pidetään kohtuuttomana ja epäsuhtaisena sitä, että ilmoitusvelvollinen luotto- tai rahoituslaitos voitaisiin säännöksen nojalla tuomita jopa satojen miljoonien eurojen seuraamusmaksuun ja samalla pakotteiden noudattamisen laiminlyönyt yritys voitaisiin tuomita säännöstelyrikoksesta ainoastaan 850 000 euron yhteisösakkoon.

Talousvaliokunta katsoo, että ehdotettu muutos on välttämätön, jotta Suomen rahanpesulaki vastaa EU:n neljännen rahanpesudirektiivin vaatimuksia. Valiokunta kiinnittää huomiota myös asiantuntijalausunnoissa esiin tuotuun epäsuhtaan ilmoitusvelvollisia ja toisaalta pakotesääntelyä rikkovia yrityksiä koskevien sanktioiden välillä. Valiokunta toteaa, että rahanpesulain seuraamusmaksun suuruutta koskeva neljäs rahanpesudirektiivi ei tältä osin salli kansallista liikkumavaraa, joten se on sisällytettävä kansalliseen lainsäädäntöön sellaisenaan.

Seuraamusmaksun määrittäminen yritysjärjestelytilanteessa

Voimassa olevassa rahanpesulaissa ei ole säännöksiä siitä, mille taholle hallinnollinen seuraamus määrätään, jos rikkomukseen tai laiminlyöntiin osallistunutta ilmoitusvelvollista ei ole enää olemassa. Esityksessä ehdotetaan, että rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu voitaisiin määrätä myös sellaiselle elinkeinonharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa rikkomus tai laiminlyönti on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritysjärjestelyn seurauksena. Ehdotuksen tarkoituksena on varmistaa, että myös yritysjärjestelytilanteessa vastuusäännökset ovat selkeät ja että seuraamuksista vapautuminen ei ole mahdollista rikkomuksen jälkeisin yhtiöoikeudellisin järjestelyin. Ehdotus vastaa EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntöä sekä finanssivalvontalaissa ja kilpailulaissa omaksuttua sääntelyä.

Talousvaliokunta pitää ehdotusta perusteltuna, koska sääntelyn tehokkuus edellyttää, ettei seuraamuksista voida vapautua rikkomuksen jälkeisin yhtiöoikeudellisin järjestelyin.

Hallinnollisen seuraamusmaksun määrittämisoikeuden vanhentuminen

Sekä rahanpesulain että finanssivalvonnasta annetun lain hallinnollisen seuraamusmaksun määrittämisoikeuden vanhentumisesta säädettyjä pykäläiä ehdotetaan muutettaviksi niin, että sekä jatkettun rikkomuksen että kertaluonteisen rikkomuksen osalta seuraamusmaksun määrittämisoikeuden vanhentumisaika olisi kymmenen vuotta. Päätös seuraamusmaksun määrittämisestä tulisi tehdä jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi. Voimassa olevien lakien mukaan vanhentumisaika on kerta-

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

luonteisen rikkomuksen osalta kymmenen vuotta ja jatkettun rikkomuksen osalta viisi vuotta siitä, kun rikkomus päättyi.

Perusteluina ehdotukselle todetaan, että voimassa olevat seuraamusmaksun määräämisoikeutta koskevat säännökset ovat epäjohdonmukaisia, koska rahanpesulain mukaan valvontaviranomaisella ja finanssivalvonnasta annetun lain mukaan Finanssivalvonnalla on lyhyempi aika tehdä päätös seuraamusmaksun määräämisestä jatkettun rikkomuksen tai laiminlyönnin tapauksissa kuin tapauksissa, joissa rikkomus tai laiminlyönti on ollut kertaluontoinen. Kuitenkin jatkettut teot vaativat usein perusteellisempaa tutkintaa ja valvontaviranomaisten työssä on tullut eteen tilanteita, joissa rikkomus tai laiminlyönti on jatkunut usean vuoden ajan, ja sanktioiden määräämisen perusteena olevat teot ovat tulleet ilmi vasta pitkän ajan kuluttua niiden tapahtumisesta.

Useassa asiantuntijalausunnossa todetaan, että ehdotus ei ole ilmoitusvelvollisten oikeusturvan näkökulmasta perusteltu. Ensinnäkin todetaan, että jatkettun rikkomisen osalta seuraamusmaksun määräämisoikeutta koskeva vanhentumisaika muodostuu käytännössä selvästi kymmentä vuotta pidemmäksi, koska vanhentumisaika lasketaan rikkomuksen tai laiminlyönnin päättymisestä. Lisäksi rikkomusten ja laiminlyöntien selvittäminen ja ilmoitusvelvollisen oikeusturva edellyttävät, että asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevat asiakirjat ja tiedot sekä niihin liittyvät kirjanpitoaineistot ovat käytettävissä. Rahanpesulain 3 luvun 3 §:n 1 momentin ja kirjanpitolain 2 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevat asiakirjat ja tiedot on säilytettävä viiden vuoden ajan asiakassuhteen päättymisestä ja kirjanpitoaineistot kymmenen vuotta tilikauden päättymisestä. Ehdotuksen mukainen jatkettuun rikkomukseen tai laiminlyöntiin perustuvan seuraamusmaksun määräämisoikeuden pidentäminen voisi siis tarkoittaa sitä, että selvittelyn kannalta keskeiset aineistot on jo poistettu ilmoitusvelvollisen järjestelmästä.

Asiantuntijalausunnoissa viitataan myös oikeusministeriön lainkirjoittajan oppaaseen, jossa todetaan, että sääntelyn oikeasuhtaisuuden näkökulmasta on perusteltua rajata vanhentumisaika päättymään viimeistään viiden vuoden kuluttua rikkomuksen tai laiminlyönnin tapahtumisesta. Lisäksi todetaan, että pidempää, kuitenkin enintään kymmenen vuoden vanhentumisaikaa voidaan harkita lähinnä sellaisissa tilanteissa, joissa sanktion määräämiseen voidaan perustellusti olettaa liittyvän viranomaisvalvonnassa vaikeasti selvitettäviä seikkoja. Esimerkkinä todetaan kilpailuoikeudellisten sääntöjen valvonta, joiden kohdalla rikkomukset saattavat tulla ilmi vasta pitkän ajan kuluttua niiden tapahtumisesta ja jossa kilpailuviranomaiset voivat joutua tekemään erittäin yksityiskohtaisia, jopa koko toimialan kattavia selvityksiä asioista, joiden havaitseminen, selvittäminen ja toteennäyttäminen voi olla hyvin vaikeaa.

Asiantuntijalausunnoissa kiinnitetään huomiota myös siihen, että perusmuotoisen rahanpesurikoksen syyteoikeus vanhenee viidessä vuodessa. Näin ollen ehdotus merkitsisi sitä, että hallinnollisen seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisaika olisi huomattavasti pidempi kuin rahanpesun törkeimmän tekemuodon syyteoikeuden vanhentumisaika. Asiantuntijalausunnoissa pidetään kohtuuttomana tilannetta, jonka mukaan ilmoitusvelvolliselle voitaisiin määrätä hallinnollinen sanktio rahanpesun torjuntaa koskevien velvoitteiden laiminlyönnistä vielä senkin jälkeen, kun asian taustalta mahdollisesti löytyvän kolmannen osapuolen tekemään perusmuotoiseen tai törkeään rahanpesurikokseen liittyvä syyteoikeus on vanhentunut.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Valtiovarainministeriö katsoo 7.2.2023 päivätyssä vastineessaan, että ehdotus jatkettun teon seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisaajan pidentämiseksi on oikeasuhtainen. Seuraamusmaksu voidaan määrätä laiminlyönnistä tai rikkomuksesta, joka on tehty tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti. Rahanpesulain velvoitteiden laiminlyöminen tai rikkomisen jatkettulla teolla osoittaa lähtökohtaisesti erityistä vakavuutta, ja ilmoitusvelvollisen toiminnan yleisesti katsotaan olevan moitittavampaa kuin jos teko olisi kertaluonteinen. Rahanpesulaissa kertaluonteisen teon osalta seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhenemisaika on tällä hetkellä kymmenen vuotta. Asiakkaan tuntemista ja liiketoimia koskevien asiakirjojen, tietojen sekä niihin liittyvien kirjanpitoaineistojen käytettävyyttä koskevien väitteiden osalta valtiovarainministeriö toteaa, että tilanne on sama myös yksittäisessä laiminlyönnissä tai rikkomuksessa, jonka vanhenemisaika on kymmenen vuotta. Jatkettu teko tai laiminlyönti on valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan jo kestopa vuoksi sellainen, että sanktion määräämiseen voidaan perustellusti olettaa liittyvän viranomaisvalvonnassa vaikeasti selvitettäviä seikkoja, jotka tulevat ilmi vasta pitkän ajan kuluttua niiden tapahtumisesta. Valtiovarainministeriö viittaa myös Finanssivalvonnan lausuntoon, jonka mukaan se on valvontatyössään joutunut selvittämään pitkään jatkuneita laiminlyöntejä.

Talousvaliokunta yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn näkemykseen siitä, että voimassa olevan rahanpesulain seuraamusmaksun määräämisen vanhentumista koskeva säännös on osin epäjohtonmukainen. Valiokunnan saaman selvityksen perusteella seuraamusmaksun vanhentumiseen liittyy kuitenkin myös muita asiaan vaikuttavia avoimia kysymyksiä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotus koskee sekä rahanpesulain (1. lakiehdotus) että finanssivalvonnasta annetun lain (2. lakiehdotus) seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumista. Hallituksen esityksessä ehdotusta perustellaan epäjohtonmukaisuudella kertaluonteisen ja jatkettun rikkomuksen välillä ja lisäksi todetaan, että Finanssivalvonta on omassa valvontatyössään todennut tilanteita, joissa laiminlyönti tai rikkominen on jatkunut usean vuoden ajan ja sanktioiden määräämisen perusteena olevat teot ovat tulleet ilmi vasta pitkän ajan kuluttua.

Valiokunta toteaa, että perusteluissa ei täsmennetä, minkä tyyppisistä rikkomuksista on ollut kyse. Ehdotuksessa tai sen perusteluissa ei myöskään perustella tai esitetä yksittäisten lakien osalta erikseen esimerkkejä siitä, miksi kymmenen vuoden vanhentumisaika on tarpeen jatkettun rikkomuksen osalta ja millaisia normaalia pidempää vanhentumisaikaa vaativia tilanteita niiden soveltamisalaan voi kuulua. Talousvaliokunta toteaa, että rahanpesulain ja finanssivalvonnasta annetun lain nojalla tutkittavat rikkomukset voivat olla hyvinkin erilaisia, ja katsoo, että tällä seikalla on merkitystä sen arvioinnissa, millaiset vanhentumisaajat näihin kahteen lakiin tulisi sisällyttää. Valiokunta toteaa, että ehdotettu kymmenen vuoden vanhentumisaika on pitkä ja edellyttää tuekseen vahvat perustelut.

Talousvaliokunta pitää perusteltuna, että sekä rahanpesulain että finanssivalvonnasta annetun lain mukaan jatkettun rikkomuksen vanhentumisaika alkaa rikkomuksen tai laiminlyönnin päättymisestä. Oikeusministeriön lainkirjoittajan oppaassa todetaan, että yleisen säännön mukaan vanhentumisaika katkeaa, kun toimivaltainen viranomainen antaa asianosaiselle tiedon ryhtymisestä sanktion määräämisen edellyttämiin valvonnallisiin toimenpiteisiin. Valiokunta katsoo, että lain mukaisen vanhentumisaajan pituuden määrittelyssä merkitystä on myös esimerkiksi sillä, mi-

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

ten helposti ja nopeasti vanhentumisajan katkaiseminen tutkittavana olevien rikkomusten osalta tyypillisesti onnistuu.

Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että rahanpesulain ja finanssivalvontalain nojalla määrättävien seuraamusmaksujen vanhentumisajat ovat oikeasuhtaiset niin, että ne mahdollistavat vakavien rikkomusten tutkinnan ja toisaalta täyttävät ilmoitusvelvollisten oikeusturvaa koskevat vaatimukset. Valiokunta toteaa, että ehdotettujen muutosten hyväksyminen vaatii tuekseen esitettyä yksityiskohtaisemmat ja kattavammat perustelut.

Rahanpesua koskevan lainsäädännön vaikutukset kansalaisjärjestöjen, yhdistysten ja pienten ulkomaisten yritysten toimintaan Suomessa

Hallituksen esityksen käsittelyn yhteydessä talousvaliokunnassa on kiinnitetty huomiota rahanpesua koskevan sääntelyn vaikutuksiin kansalaisjärjestöjen, yhdistysten ja pienten ulkomaisten yritysten toimintaedellytyksiin sekä mahdollisuuteen olla pankkien ja luottolaitosten asiakkaana Suomessa. Rahanpesulaissa ei ole erityisiä näitä toimijoita koskevia säännöksiä, joten niihin sovelletaan kaikilta osin samoja rahanpesulain säännöksiä kuin pankkien ja luottolaitosten asiakkaisiin ylipäätään.

Asiantuntijalausunnoissa tuodaan esiin, että muutaman viime vuoden aikana kansalaisjärjestöt ja yhdistykset ovat kohdanneet vaikeuksia pankkien kiristyneiden menettelytapojen johdosta, mikä on merkittävästi vaikuttanut niiden toimintamahdollisuuksiin. Pankkien asiakkaan tuntemista koskevat tulkinnat ovat olennaisesti vaikeuttaneet sekä Suomessa että kansainvälisesti toimivien kehitysjärjestöjen toimintaa. Joissain tapauksissa merkittäviä ja pitkäaikaisia humanitäärisiä kehitysprojekteja on jopa jouduttu keskeyttämään pankkien rahanpesulainsäädäntöön perustuvien tulkintojen seurauksena.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan pankeilla voi olla asiakkaan tuntemisen velvoitteen osalta menettelytapoja, jotka epäävät esimerkiksi tilien perustamisen. Ilman virallista pankkitiliä toimiminen aiheuttaa järjestöille monenlaisia ongelmia. Hyvän hallinnon vaatimukset eivät toteudu, jos toimintaa pyritetään käteisellä ja yksityishenkilöiden omien tilien kautta. Ilman pankkitiliä järjestö ei voi hakea tai saada julkista avustusta toimintansa järjestämiseen, sillä rahoitusta ei makseta yksityishenkilön tilille. Myöskään rekisteröityminen Suomi.fi-palveluun ei onnistu ilman verkkopankkitunnuksia. Järjestö ei myöskään voi kerätä lahjoituksia.

Myös erityisesti pienten ulkomailta tulevien yritysten on usein vaikea asettautua Suomeen, koska pankkien asiakkaaksi voi olla vaikea päästä. Näiden yritysten joukossa on muun muassa innovaatiotoimintaan keskittyviä start up -yrityksiä. Näin ollen rahanpesulainsäädännöllä voi olla haitallisia vaikutuksia myös talouden kehityksen näkökulmasta. Jos pankkipalvelujen saatavuus on ulkomailta tuleville yrityksille hyvin vaikeaa, ne todennäköisesti siirtävät toimintansa tai sijoittautuvat alun perin jonnekin muualle. Tällainen kehitys olisi erittäin haitallista Suomen talouden kilpailukyvyyn näkökulmasta.

Talousvaliokunta pitää tilannetta huolestuttavana sekä eri toimijoiden tulevaisuuden toimintamahdollisuuksien ja toiminnan onnistumisen sekä yhdenvertaisuuden ja talouden kehityksen näkökulmasta. Yhteiskunnassa täysivaltaisesti toimimisen yksi merkittävä edellytys on pääsy pank-

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

kipalveluiden piiriin sekä näiden palveluiden sujuva toiminta. Valiokunnan näkemyksen mukaan sekä kansainvälisesti että EU:n toiminnassa ja Suomessa on aktiivisesti etsittävä erilaisia keinoja tilanteen helpottamiseksi.

Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan Finanssivalvonta on antanut pankeille toimintasuosituksia, ja kansainvälisesti FATF seuraa tilannetta systemaattisesti. Valiokunta pitää ohjeita ja suosituksia tärkeänä osana vaikuttamistyötä. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi panostaa aktiivisesti ja pitkäjänteisesti rahanpesuasioita koskevan sääntelyn ennakkovaikuttamiseen niin, että myös kansalaisjärjestöjen, yhdistysten ja pienten yritysten toimintamahdollisuudet huomioidaan ja rahanpesusääntelyn negatiivisiin vaikutuksiin puututaan. Valiokunta huomauttaa vielä, että kyse on laajasta ja rajat ylittävästä ilmiöstä. Esimerkiksi Britanniassa on perustettu erityinen viranomaiselin (Charity Commission), joka arvioi hyväntekeväisyysjärjestöjen toimintaa ja antaa oman näkemyksensä niiden toiminnan luotettavuudesta ja taloudellisesta tilanteesta. Tästä työstä on talousvaliokunnan saaman informaation perusteella ollut konkreettista hyötyä näille toimijoille pankkien asiakkuutta haettaessa.

Kokoavat huomiot

Talousvaliokunta toteaa, että rahanpesua koskevalla sääntelyllä on keskeinen tehtävä erityisesti korruption ja pakotteiden vastaisen työn mahdollistajana. Tämä konkretisoituu tällä hetkellä erityisesti Ukrainan sodan vuoksi Venäjään kohdistuvien pakotteiden tehokkaana täytäntöönpanona ja valvontana.

Valiokunta kiinnittää huomiota rahanpesua koskevan sääntelyn vaikutuksiin myös kansalaisjärjestöjen, yhdistysten ja pienten ulkomaisten yritysten toimintaedellytyksiin sekä niiden mahdollisuuteen olla pankkien ja luottolaitosten asiakkaina. Talousvaliokunta pitää tilannetta huolestuttavana sekä eri toimijoiden tulevaisuuden toimintamahdollisuuksien että yhdenvertaisuuden ja talouden kehityksen näkökulmasta. Yhteiskunnassa täysivaltaisesti toimimisen yksi merkittävä edellytys on pääsy pankkipalveluiden piiriin sekä näiden palveluiden sujuva toiminta. Valiokunnan näkemyksen mukaan sekä kansainvälisesti että EU:n toiminnassa Suomen on aktiivisesti etsittävä erilaisia keinoja tilanteen helpottamiseksi.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi panostaa aktiivisesti ja pitkäjänteisesti rahanpesuasioita koskevan sääntelyn ennakkovaikuttamiseen EU:ssa niin, että myös kansalaisjärjestöjen, yhdistysten ja pienten yritysten toimintamahdollisuudet huomioidaan ja rahanpesusääntelyn negatiivisiin vaikutuksiin puututaan. Lisäksi vaikuttamistyössä tulee korostaa EU:n rahanpesusääntelyn ja sen vaikutusten kokonaisarvioinnin tarvetta kansalaisjärjestöjen, yhdistysten ja pienten yritysten toimintamahdollisuuksien näkökulmasta.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi annetun lain muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta ehdottaa lain johtolauseeseen täydentämistä siten, että se vastaa pykälissä ehdotettuja muutoksia.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

1. luku. Yleiset säännökset

4 §. Määritelmät. Talousvaliokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin 11 kohdan i alakohdan säännöstä täsmennetään siten, että sen soveltamisalan ulkopuolelle rajataan sellaiset yhtiöt, joiden arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla säännellyllä markkinalla. Tämä on todettu säännöksen perusteluissa, mutta valiokunta katsoo, että asiasta tulee säätää lain tasolla.

3. luku. Asiakkaan tunteminen

3 §. Asiakkaan tuntemistiedot ja niiden säilyttäminen. Talousvaliokunta ehdottaa, että pykälän 5 momentin sanamuotoa täsmennetään niin, että se vastaa paremmin EU:n neljännen rahanpesudirektiivin sanamuotoa. Säännös perustuu neljännen rahanpesudirektiivin V luvun 41 artiklan 2 kohtaan.

3 a §. Rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittely. Talousvaliokunta ehdottaa hyödylliseksi hallituksen esitykseen sisältyvän 3 a §:n. Talousvaliokunta viittaa perustuslakivaliokunnan ehdotuksesta antamaan lausuntoon, jonka mukaan kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee suhtautua pidättyvästi ja rajata vain välttämättömään tietosuojasetuksen salliman kansallisen liikkumavaran puitteissa. Perustuslakivaliokunta toteaa myös, että talousvaliokunnan on syytä huolellisesti varmistua sääntelyn yhteensopivuudesta EU:n tietosuojasetuksen kanssa erityisesti myös käsittelyn suojatoimien sääntelyn riittävyyden sekä tarkkarajaisuuden ja täsmällisyyden osalta.

Talousvaliokunta toteaa, että saamansa tiedon perusteella se ei ole voinut varmistua siitä, että ehdotus on yhteensopiva EU:n tietosuojasetuksen vaatimusten kanssa. Se kiinnittää huomiota siihen, että neuvostossa on parhaillaan käsiteltävänä EU:n asetusehdotus rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesun tai terrorismin rahoitukseen (KOM (2021) 420 final, joka sisältää ehdotetun 3 a §:n kanssa samaa asiaa koskevaa sääntelyä. Tämä tarkoittaa sitä, että asetusehdotukseen sisältyvät rikostuomioihin ja rikoksiin liittyviä henkilötietoja koskevat säännökset tulisivat jatkossa olemaan suoraan sovellettavaa oikeutta, eikä samoja kysymyksiä koskeva kansallinen sääntely olisi enää mahdollista ilman nimenomaista kansallista sääntelyliikkumavaraa. Näin ollen on todennäköistä, että ehdotettu rahanpesulain 3 luvun 3 § jouduttaisiin kumoamaan lyhyellä aikavälillä. Talousvaliokunta ei edellä esitetyistä syistä pidä hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta perusteltuna.

8 §. Yksinkertaistettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus. Pykälän 1 momenttia koskevaan ehdotukseen sisältyy tekninen virhe. Pykälän 1 momenttia koskevasta ehdotuksesta on virheellisesti jäänyt pois osa voimassa olevan lain 1 momentin tekstistä, vaikka säännöstä ei ole ollut tarkoitus tältä osin muuttaa. Talousvaliokunta ehdottaa, että 1 momentin loppuun lisätään voimassa olevan lain mukaisesti seuraava teksti: Ilmoitusvelvollinen ei saa noudattaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä, jos ilmoitusvelvollinen havaitsee poikkeuksellisia tai epäilyttäviä liiketoimia.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

7. luku. Valvonta.

1 §. Valvontaviranomaiset ja ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle. Talousvaliokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 6 momentti, jossa säädetään asianajajayhdistyksen tehtäviä rahanpesulain soveltamisessa suorittavan henkilön rikosoikeudellisesta vastuusta. Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että julkisen hallintotehtävän hoitaminen edellyttää, että henkilöt toimivat tehtävässään virkavastuulla. Asianajajayhdistyksen tehtäviä rahanpesulain soveltamisessa suorittavan henkilön rikosoikeudellisesta vastuusta ei ole säädetty rahanpesulaissa. Perustuslakivaliokunta toteaa, että lakiin on välttämätöntä lisätä säännös siitä, että asianajajayhdistyksessä tarkastuksen toimittavaan ja valvontatehtävää hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä henkilön hoitaessa asianajajayhdistykselle kuuluvia julkisia hallintotehtäviä.

3 §. Tarkastusoikeus. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädetään valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen oikeudesta suorittaa tarkastus etäyhteyden avulla taikka valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen osoittamassa muussa paikassa kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Perustusvaliokunta edellyttää lausunnossaan, että sääntelyä on välttämätöntä täsmentää siten, että etäyhteyksin toteutettavassa tarkastuksessa näkö- ja kuuloyhteys saa kohdistua ainoastaan tarkastuksen kohteena olevaa ilmoitusvelvollista edustavaan luonnolliseen henkilöön tai niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen on tarkastuksessa välttämätöntä päästä. Perustuslakivaliokunta katsoo, että tällaisen täsmennyksen, muutoksen tai rajauksen tekeminen on edellytyksenä lain käsittelylle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla. Lisäksi talousvaliokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia täydennettäväksi niin, että tarkastusoikeus kattaa myös rahanpesulain nojalla annettujen määräysten noudattamisen valvonnan.

Voimassa olevan lain 7 luvun 3 §:n 2—5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi.

8. luku. Hallinnolliset seuraamukset

7 §. Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentuminen. Talousvaliokunta ehdottaa 7 §:ään sisältyvän säännösehdotuksen hylkäämistä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan rahanpesulain mukaisen seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisajan pidentämistä kymmeneen vuoteen, kun on kyse jatketusta rikkomuksesta. Hallituksen esityksessä ehdotuksia perustellaan epäjohtamukaisuudella kertaluontoista rikkomusta ja jatkettua rikkomusta koskevien vanhentumisaikojen välillä. Lisäksi todetaan, että Finanssivalvonta on omassa valvontatyössään todennut tilanteita, joissa laiminlyönti tai rikkomus on jatkunut usean vuoden ajan ja sanktioiden määräämisen perusteena olevat teot ovat tulleet ilmi vasta pitkän ajan kuluttua.

Valiokunta toteaa, että perusteluissa ei täsmennetä, minkä tyyppisistä nykyistä pidempää vanhentumisaikaa edellyttävistä soveltamistilanteista ja rikkomuksista on ollut kyse. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että rahanpesulain nojalla määrättävien seuraamusmaksujen vanhentumisajat ovat oikeasuhtaiset niin, että ne mahdollistavat vakavien rikkomusten tutkinnan ja toisaalta täyttävät

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

ilmoitusvelvollisten oikeusturvaa koskevat vaatimukset. Valiokunta toteaa, että ehdotettujen muutosten hyväksyminen vaatii tuekseen esitettyä yksityiskohtaisemmat ja kattavammat perustelut.

9. luku. Erinäiset säännökset

1 §. Työntekijöiden koulutus ja suojeleminen sekä toimintaohjeet. Talousvaliokunta ehdottaa, että pykälän 1 momentin johtolauseen sanamuotoa selvennetään niin, että se vastaa paremmin yleisesti rahoitusmarkkinalainsäädännössä käytettävää terminologiaa.

2. Laki Finanssivalvonnasta annetun lain muuttamisesta

Johtolause. Valiokunta ehdottaa lain johtolauseen täydentämistä siten, että se vastaa pykälissä ehdotettuja muutoksia.

42 a §. Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen. Talousvaliokunta ehdottaa 42 a §:ään sisältyvän säännösehdotuksen hylkäämistä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan finanssivalvonnasta annetun lain mukaisen seuraamusmaksun määräämisoikeuden vanhentumisajan pidentämistä kymmeneen vuoteen, kun on kyse jatketusta rikkomuksesta. Hallituksen esityksessä ehdotuksia perustellaan epäjohtonmukaisuudella kertaluontoista rikkomusta ja jatkettua rikkomusta koskevien vanhentumisaikojen välillä. Lisäksi todetaan, että Finanssivalvonta on omassa valvontatyössään todennut tilanteita, joissa laiminlyönti tai rikkomus on jatkunut usean vuoden ajan ja sanktioiden määräämisen perusteena olevat teot ovat tulleet ilmi vasta pitkän ajan kuluttua.

Valiokunta toteaa, että perusteluissa ei täsmennetä, minkä tyyppisistä nykyistä pidempää vanhentumisaikaa edellyttävistä soveltamistilanteista ja rikkomuksista on ollut kyse. Talousvaliokunta pitää tärkeänä, että finanssivalvonnasta annetun lain nojalla määrättävien seuraamusmaksujen vanhentumisajat ovat oikeasuhtaiset niin, että ne mahdollistavat vakavien rikkomusten tutkinnan ja toisaalta täyttävät ilmoitusvelvollisten oikeusturvaa koskevat vaatimukset. Valiokunta toteaa, että ehdotettujen muutosten hyväksyminen vaatii tuekseen esitettyä yksityiskohtaisemmat ja kattavammat perustelut.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuina ja yhdistettyinä hallituksen esitykseen HE 236/2021 vp ja HE 323/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Eduskunta hyväksyy yhden lausuman. (Valiokunnan lausumaehdotus)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain (444/2017) 1 luvun 3 §:n 2 momentti,

muutetaan 1 luvun 2 §:n 1 momentin 11 kohta, 4 §:n 1 momentin 10 kohdan e alakohta, 11 kohdan johdantokappale ja i alakohta sekä 19 kohta, 2 luvun otsikko, 2 §:n 4 momentti ja 3 §:n otsikko, 3 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohta, 3 §:n 2 momentin 2 kohta, **3 §:n 5 momentti**, 4 §:n 3 momentti, 8 §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti sekä 13 §:n 3 ja 4 momentti, 4 luvun 1 §:n 1 momentti, 7 luvun 1 §:n 4 momentti, 8 luvun 1 §:n 1 momentin 4 kohta ja 3 momentti, 3 §:n 1 momentin 4 kohta, 4 §:n 2 momentti ~~ja 7 §:n 2 momentti~~ sekä 9 luvun 1 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 kohta sekä 5 §,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan johdantokappale ja 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta laissa 573/2019, 1 luvun 4 §:n 1 momentin 19 kohta ja 3 luvun 8 §:n 1 momentti laissa 376/2021, 3 luvun 13 §:n 3 momentti osaksi laissa 573/2019 sekä 4 luvun 1 §:n 1 momentti ja 9 luvun 1 §:n 1 momentin johdantokappale ja 2 kohta laissa 406/2018, sekä

lisätään 1 luvun 4 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1089/2017, 573/2019, 284/2021, 376/2021 ja 600/2021, uusi 20 kohta, 3 lukuun uusi ~~3-a~~ 16 §, **7 luvun 1 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 6 momentti**, 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—5 momentti siirtyvät 3—6 momentiksi, 8 luvun 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta ja 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laissa 573/2019, uusi 9 c kohta, 8 lukuun uusi 5 a § sekä 9 lukuun uusi 3 b §, seuraavasti:

1 luku

Yleiset säännökset

2 §

Soveltaisala

Tätä lakia sovelletaan:

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

11) tilintarkastuslaissa (1141/2015) tarkoitettuun tilintarkastajaan, kun hän suorittaa mainitun lain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa taikka julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuksesta annetun lain (1142/2015) 1 §:n 1 ja 3 momentissa tarkoitettuja tehtäviä taikka muuten toimii tilintarkastuslain 1 luvun 1 §:n 4 momentissa tarkoitettussa ominaisuudessa;

4 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

10) *yrityspalvelun tarjoajalla* yhteisöä tai elinkeinonharjoittajaa, joka tarjoaa liiketoimintana kolmannelle osapuolelle jotakin seuraavista palveluista:

e) hallintarekisteröinnin hoitajana toimiminen, kun hallintarekisteröinnin hoitaja on merkitty muun kuin sellaisen yhtiön osakasluetteloon, jonka arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säännellyllä markkinalla;

11) *poliittisesti vaikutusvaltaisella henkilöllä* luonnollista henkilöä, joka toimii merkittävässä julkisessa tehtävässä:

i) valtion kokonaan omistaman tai enemmistöomisteisen yrityksen taikka valtion liikelaitoksen hallinto-, johto- tai valvontaelimen jäsenenä **muussa kuin sellaisessa yhtiössä, jonka arvopaperi on kaupankäynnin kohteena kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain (1070/2017) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla säännellyllä markkinalla;** tai

19) *pöytälaatikkopankilla* luotto- tai rahoituslaitosta taikka luotto- tai rahoituslaitostoimintaan rinnastettavaa toimintaa harjoittavaa laitosta, joka on perustettu sellaisella lainkäyttöalueella, jolla sillä ei ole fyysistä toimipaikkaa eikä todellista johtoa ja joka ei kuulu julkisen valvonnan kohteena olevaan luotto- tai rahoituslaitoskonserniin tai vastaavaan muuhun taloudelliseen yhteenliittymään;

20) *epäilyttävällä liiketoimella* asiakkaan epätavallisia liiketoimia, joiden tosiasiallista tarkoitusta tai tavoitetta ilmoitusvelvollinen ei ole kyennyt selvittämään, sekä asiakkaan liiketoimia, jotka selvityksen jälkeen vaikuttavat epätavallisilta ilman asianmukaista perustetta.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

2 luku

Riskiarviot ja riskienhallintamenetelmät

2 §

Valvojakohtainen riskiarvio

Toimivaltaisen valvontaviranomaisen ja asianajajayhdistyksen on julkistettava riskiarvion yhteenveto. Riskiarvio tulee salassapitosäännösten estämättä pyynnöstä luovuttaa rahanpesun selvittelykeskukselle ilman aiheutonta viivytystä, jos se on tarpeen rahanpesun selvittelykeskukselta annetun lain (445/2017) 2 §:n 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

3 §

Ilmoitusvelvollisen riskiarvio ja riskienhallintamenetelmät

3 luku

Asiakkaan tunteminen

2 §

Asiakkaan tunnistaminen ja henkilöllisyyden todentaminen

Ilmoitusvelvollisella ei saa olla tässä pykälässä säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta anonyymeja tai tekaistuilla nimillä olevia tilejä tai asiakkuuksia. Ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys vakituista asiakassuhdetta perustettaessa. Lisäksi ilmoitusvelvollisen on tunnistettava asiakkaansa ja todennettava tämän henkilöllisyys, jos:

3) kyse on epäilyttävästä liiketoimesta; tai

3 §

Asiakkaan tuntemistiedot ja niiden säilyttäminen

Asiakkaan tuntemista koskevista tiedoista on säilytettävä:

2) edustajan nimi, syntymäaika ja henkilötunnus; yleisen edunvalvojan osalta säilytetään kuitenkin edunvalvojan nimen, syntymäajan ja henkilötunnuksen sijasta palveluntuottajan yksilöin-

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

titiedot, edunvalvojan nimike sekä, jos palveluntuottajalla on useampi kuin yksi yleinen edunvalvoja, edunvalvojan järjestysnumero;

Asiakkaan tuntemistietoja tai muita henkilötietoja, jotka on hankittu ainoastaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi ja paljastamiseksi, ei saa käyttää tarkoitukseen käsitellä tarkoituksessa, joka on yhteen sopimaton näiden tarkoitusten kanssa.

3 a §

Rikostuomioita ja rikoksia koskevan tiedon käsittely

Ilmoitusvelvollisella on oikeus käyttää ja muutoin käsitellä asiakkaan tuntemistietona sellaista asiakkaaseen tai tämän tosiasialliseen edunsaajaan kohdistuvaa rikostuomiota tai rikosta koskevaa tietoa, joka on yleisesti saatavilla, jos tieto on välttämätön:

1) asiakassuhteeseen liittyvien rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen riskien arvioimiseksi; tai

2) epätavalliseen liiketoimeen liittyvän 3 luvun 4 §:ssä säädetyn selonottovelvollisuuden hoitamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun henkilötiedon on liityttävä rahanpesuun, terrorismin rahoittamiseen tai siihen rikokseen, jolla rahanpesun kohteena oleva tai terrorismin rahoittamiseen käytettävä omaisuus tai rikoshyöty on saatu tai saataisiin.

Ilmoitusvelvollisella on oikeus käsitellä 1 momentin mukaista henkilötietoa, jos se on peräisin luotettavasta lähteestä ja on paikkansapitävä ja ajantasainen.

Ilmoitusvelvollisella on oikeus käsitellä 1 momentin mukaista henkilötietoa, jos ilmoitusvelvollisella on käytössään menettelyjä, joiden avulla kyseistä tietoa käsiteltäessä voidaan tehdä ero syytteiden, rikostutkimnan, oikeudenkäyntien ja tuomioiden välillä ottaen huomioon oikeuden mukaista oikeudenkäyntiä koskeva perusoikeus, puolustautumisoikeus ja syyttömyysolettama.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu henkilötieto on säilytettävä erillään asiakasrekisteristä ja poistettava viimeistään viiden vuoden kuluttua siitä, kun tieto on ensimmäisen kerran rekisteröity.

Mitä tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa säädetään toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi, sovelletaan myös käsiteltäessä tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua henkilötietoa.

4 §

Asiakasta koskevien tietojen hankkiminen, jatkuva seuranta ja selonottovelvollisuus

Ilmoitusvelvollisen on erityisesti kiinnitettävä huomiota liiketoimiin, jotka rakenteeltaan tai suuruudeltaan taikka ilmoitusvelvollisen koon tai toimipaikan osalta ovat epätavallisia. Samoin on meneteltävä, jos liiketoimilla ei ole ilmeistä taloudellista tarkoitusta tai ne eivät sovi yhteen sen kokemuksen tai tietojen kanssa, jotka ilmoitusvelvollisella on asiakkaasta. Tarvittaessa liiketoimeen liittyvien varojen alkuperä on selvítettävä.

8 §

Yksinkertaistettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus

Ilmoitusvelvollinen saa 2, 3, 4 ja 6 §:ää sovellettaessa noudattaa yksinkertaistettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi, jos ilmoitusvelvollinen riskiarvion perusteella arvioi, että asiakassuhteeseen tai yksittäiseen liiketoimeen liittyy vähäinen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski. Ilmoitusvelvollisen on kuitenkin seurattava asiakassuhdetta 4 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla epätavallisten tai epäilyttävien liiketoimien havaitsemiseksi. Ilmoitusvelvollinen ei saa noudattaa yksinkertaistettua asiakkaan tuntemismenettelyä, jos ilmoitusvelvollinen havaitsee epätavallisia tai epäilyttäviä liiketoimia.

10 §

Tehostettu asiakkaan tuntemisvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisen on sovellettava tehostettua menettelyä asiakkaan tuntemiseksi:

- 1) 11—13 ja 13 a §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa;
 - 2) jos ilmoitusvelvollinen riskiarvion perusteella arvioi, että tapaukseen liittyy tavanomaista suurempi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen riski; taikka
 - 3) jos asiakkaalla tai liiketoimella on liittymäkohta valtioon, jonka rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämis- ja selvittelyjärjestelmä muodostaa Euroopan komission arvion mukaan merkittävän riskin Euroopan unionin sisämarkkinalle tai ei täytä kansainvälisiä velvoitteita.
-

13 §

Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus

Jos asiakas tai asiakkaan tosiasiallinen edunsaaja on poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, tällaisen henkilön perheenjäsen tai henkilö, jonka tiedetään olevan tällaisen henkilön yhtiökumppani:

- 1) ilmoitusvelvollisen ylemmän johdon on hyväksyttävä asiakassuhteen aloittaminen tällaisen henkilön kanssa;
- 2) ilmoitusvelvollisen on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet saadakseen selvityksen sellaisen varallisuuden ja varojen alkuperästä, jotka liittyvät kyseiseen asiakassuhteeseen tai liiketoimeen; ja
- 3) ilmoitusvelvollisen on järjestettävä tehostettu jatkuva asiakassuhteen seuranta.

Kun henkilö ei enää toimi merkittävässä julkisessa tehtävässä, ilmoitusvelvollisen on vähintään 12 kuukauden ajan otettava huomioon kyseiseen henkilöön liittyvä jatkuva riski ja sovellettava asianmukaisia riskiperusteiseen arviointiin perustuvia toimenpiteitä siihen asti, kun kyseiseen henkilöön ei enää katsota liittyvän poliittisesti vaikutusvaltaiselle henkilölle ominaista riskiä.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

16 §

Pakotesäätelyn ja jäädyttämispäätösten noudattamiseen liittyvä asiakkaan tunteminen

Ilmoitusvelvollisella tulee olla osana tässä luvussa säädettyjä asiakkaan tuntemiseen liittyviä toimia tehokkaat toimintaperiaatteet, menettelytavat ja sisäinen valvonta sen varmistamiseksi, että ilmoitusvelvollinen noudattaa niitä velvoitteita, joita ilmoitusvelvolliselle seuraa:

1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 215 artiklan nojalla annetuista asetuksista ja eräiden Suomelle Yhdistyneiden Kansakuntien ja Euroopan unionin jäsenenä kuuluvien velvoitusten täyttämiseksi annetun lain (659/1967) 1 §:ssä ja 2 a §:n 1 momentissa tarkoitetuista valtioneuvoston asetuksista (*pakotesäätely*); sekä

2) 1 kohdassa mainitun lain 2 b §:n nojalla ja varojen jäädyttämisestä terrorismin torjumiseksi annetun lain (325/2013) nojalla annetuista päätöksistä (*jäädyttämispäätökset*).

4 luku

Ilmoitusvelvollisuus, salassapitovelvollisuus sekä liiketoimen keskeyttäminen

1 §

Velvollisuus tehdä ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta

Ilmoitusvelvollisen on täytettävä 3 luvun 4 §:n 3 momentissa säädetyn selonottovelvollisuuden viipymättä ilmoitettava rahanpesun selvittelykeskuksesta annetussa laissa tarkoitettulle rahanpesun selvittelykeskukselle epäilyttävästä liiketoimesta. Ilmoitus epäilyttävästä liiketoimesta on tehtävä riippumatta siitä, onko asiakassuhde perustettu tai siitä kieltäydytty tai onko liiketoimi suoritettu, keskeytetty tai siitä kieltäydytty.

7 luku

Valvonta

1 §

Valvontaviranomaiset ja ilmoitus rahanpesun selvittelykeskukselle

Valvontaviranomaisen, Energiaviraston, asianajajayhdistyksen, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettun pörssin sekä talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa tarkoitettun yhteenliittymän keskusyhteisön tulee ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle, jos se havaitsee suorittamansa valvonnan tai muutoin tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleen seikkojen perusteella epäilyttävän liiketoimen.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Edellä 2 momentissa tarkoitettua valvontatehtävää ja 7 luvun 3 §:n mukaista tarkastusta asianajajayhdistyksessä hoitavaan henkilöön sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen hoitaessaan kyseistä tehtävää. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

3 §

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella ja asianajajayhdistyksellä on oikeus tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi suorittaa tarkastus myös etäyhteyksien avulla tietoturvallista menettelyä käyttäen taikka valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen osoittamassa muussa paikassa kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Etäyhteyksin toteutettavassa tarkastuksessa näkö- ja kuulo-yhteys saa kohdistua ainoastaan tarkastuksen kohteena olevaa ilmoitusvelvollista edustavaan luonnolliseen henkilöön tai niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen on tarkastuksessa välttämättä päästä. Ilmoitusvelvollisen on valvontaviranomaisen tai asianajajayhdistyksen pyynnöstä toimitettava ilmoitusvelvollisen toimintaa ja hallintoa koskevat asiakirjat ja muut tallenteet tarkastusta varten siinä laajuudessa kuin on tarpeen tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten mukaisen valvontatehtävän hoitamiseksi. ~~Ilmoitusvelvollisen on mahdollistettava valvontaviranomaiselle tai asianajajayhdistykselle näkymä niihin ilmoitusvelvollisen järjestelmiin, joihin tarkastuksessa on tarpeen päästä.~~

8 luku

Hallinnolliset seuraamukset

1 §

Rikemaksu

Valvontaviranomainen määrää rikemaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetylle ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinonharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta:

4) Laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 4 §:ssä tarkoitettua velvoitteen hankkia asiakasta koskevia tietoja, seurata asiakassuhdetta jatkuvasti ja ottaa selvää asiakkaan epätavallisista liiketoimista;

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitettua velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämispäätöksiä;

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Rikemaksun suuruus perustuu kokonaisarviointiin. Rikemaksun suuruutta arvioitaessa on otettava huomioon menettelyn laatu, laajuus ja kesto aika. Oikeushenkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa. Luonnolliselle henkilölle määrättävä rikemaksu on vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

3 §

Seuraamusmaksu

Valvontaviranomainen määrää seuraamusmaksun sen valvottavaksi 7 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetyille ilmoitusvelvolliselle, lukuun ottamatta 1 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua elinkeinoharjoittajaa ja yhteisöä, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vakavasti, toistuvasti tai järjestelmällisesti:

4) Laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 4 §:ssä tarkoitetun velvoitteen hankkia asiakasta koskevia tietoja, seurata asiakassuhdetta jatkuvasti ja ottaa selvää asiakkaan epätavallisista liiketoimista;

9 c) laiminlyö tai rikkoo 3 luvun 16 §:ssä tarkoitetun velvoitteen varmistaa tehokkailla toimintaperiaatteilla, menettelytavoilla ja sisäisellä valvonnalla, että ilmoitusvelvollinen noudattaa asiakkaan tuntemisessa pakotesäätelyä ja jäädyttämis päätöksiä;

4 §

Luotto- tai rahoituslaitokselle määrättävän seuraamusmaksun suuruus

Finanssivalvonnan määräämä seuraamusmaksu saa olla enintään joko kymmenen prosenttia luotto- tai rahoituslaitoksen seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihdosta tai viisi miljoonaa euroa, sen mukaan kumpi on suurempi. Jos luotto- tai rahoituslaitos on osa konsernia, liikevaihdolla tarkoitetaan konsernin ylimmän emoyrityksen konsernitilinpäätöksen mukaista seuraamusmaksun määräämistä edeltävän vuoden liikevaihtoa. Jos tilinpäätös ei ole seuraamusmaksua määrättäessä vielä valmistunut, seuraamusmaksu on määrättävä sitä edeltävän vuoden tilinpäätöksen mukaisesta liikevaihdosta. Jos luotto- tai rahoituslaitos on vasta aloittanut toimintansa eikä tilinpäätöstä ole saatavissa, liikevaihto on arvioitava muun saatavan selvityksen perusteella.

5 a §

Hallinnollisen seuraamuksen määrääminen yritysjärjestelytilanteessa

Rikemaksu, julkinen varoitus tai seuraamusmaksu saadaan määrätä myös sellaiselle elinkeinoharjoittajalle, jolle elinkeinotoiminta, jossa laiminlyönti tai rikkomus on tapahtunut, on siirtynyt yrityskaupan tai muun yritys järjestelyn seurauksena.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

~~7 §~~

~~Hallinnollisen seuraamuksen määräämisoikeuden vanhentuminen~~

~~Valvontaviranomainen ei saa määrätä seuraamusmaksua eikä aluehallintovirasto saa asianajajajyhdistyksen tekemän esityksen johdosta määrätä seuraamusmaksua, jos päätöstä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.~~

9 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Työntekijöiden koulutus ja suojeleminen sekä toimintaohjeet

Ilmoitusvelvollisen on huolehdittava, että sen työntekijät saavat koulutuksen tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen varmistamiseksi. Ilmoitusvelvollisen on nimettävä johdostaan henkilö, joka siinä vastaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonnasta. Ilmoitusvelvollisen on nimettävä myös vaatimustenmukaisuudesta vastaava henkilö, joka vastaa tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen sisäisestä valvonnasta, jos se on perusteltua ilmoitusvelvollisen koko ja luonne huomioon ottaen. Jos ilmoitusvelvollinen on osa konsernia tai muuta taloudellista yhteenliittymää, sen tulee lisäksi noudattaa konsernin tai muun taloudellisen yhteenliittymän sisäisiä menettelytapoja ja ohjeita tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen varmistamiseksi. Näiden konsernin tai muun taloudellisen yhteenliittymän sisäisten menettelytapojen tulee kattaa vähintään:

2) konsernitason määräykset asiakkaita, tilejä ja liiketoimia koskevasta tietojenvaihdosta konsernin sisällä sääntelyn noudattamisen valvomiseksi, tarkastamiseksi ja rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi sekä tiedot ja arvio epätavallisista liiketoimista tai muista toimista;

3 b §

Tietojen toimittaminen Euroopan pankkiviranomaiselle

Finanssivalvonnan ja Etelä-Suomen aluehallintoviraston on toimitettava Euroopan pankkiviranomaiselle kaikki tiedot, joita se tarvitsee rahanpesudirektiivin mukaisten tehtäviensä hoitamiseen.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

5 §

Eräitä viranomaisia koskeva yleinen huolehtimisvelvoite

Tullin, Rajavartiolaitoksen, Verohallinnon, Ulosottolaitoksen, Rikosseuraamuslaitoksen ja konkurssiasiamiehen on huolehdittava siitä, että sen toiminnassa kiinnitetään huomiota rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja paljastamiseen sekä tehtäviensä hoidon yhteydessä ilmi tulleiden epäilyttävien liiketoimien ilmoittamiseen rahanpesun selvittelykeskukselle.

Tullin ja Rajavartiolaitoksen tehtävistä esitutkintaviranomaisena säädetään erikseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 1 luvun 4 §:n 1 momentin 11 kohdan i alakohta, 3 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohta ja 13 § tulevat kuitenkin vasta voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2024.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tekoon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki

finanssivalvonnasta annetun lain 3 ja 20 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan Finanssivalvonnasta annetun lain (878/2008) 3 §:n 2 momentin 5 kohta ja 20 b §:n 3 momentin 3 kohta ~~ja 42 a §:n 2 momentti~~, sellaisena kuin niistä on 20 b §:n 3 momentin 3 kohta laissa 402/2018, seuraavasti:

3 §

Tehtävät

Laissa erikseen säädettyjen tehtäviensä toteuttamiseksi Finanssivalvonta:

5) valvoo, että finanssimarkkinoilla toimivat noudattavat rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annettua lakia (444/2017) sekä sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä;

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

20 b §

Oikeus saada tietoja viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavalta

Finanssivalvonnalla on oikeus saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot, jos ne ovat tarpeen:

3) rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä annetun lain 7 luvun 1 §:ssä tarkoitetun valvontatehtävän suorittamiseksi;

42 a §

Hallinnollisten seuraamusten määräämisoikeuden vanhentuminen

~~Finanssivalvonta ei saa määrätä seuraamusmaksua, jos sitä ei ole tehty kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti tapahtui, tai jatkettun rikkomuksen taikka laiminlyönnin osalta kymmenen vuoden kuluessa siitä päivästä, jona rikkomus tai laiminlyönti päättyi.~~

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn tekoon tai laiminlyöntiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Valiokunnan lausumaehdotus

1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy konkreettisiin toimiin rahanpesusääntelyn kansalaisjärjestöille, yhdistyksille ja pienille yrityksille aiheuttamien negatiivisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja panostaa aktiiviseen ja pitkäjänteiseen ennakko vaikuttamiseen EU:n tasolla ja muilla kansainvälisillä foorumeilla tilanteen parantamiseksi.

Valiokunnan mietintö TaVM 45/2022 vp

Helsingissä 16.2.2023

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Sanni Grahn-Laasonen kok
varapuheenjohtaja Katri Kulmuni kesk
jäsen Mari Holopainen vihr
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Matias Mäkyne sd
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Sakari Puisto ps
jäsen Janne Sankelo kok
jäsen Hussein al-Tae sd
jäsen Veikko Vallin ps
jäsen Tuula Väättäin sd
varajäsen Juha Mäenpää ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Johanna Rihto-Kekkonen